

**ความแตกต่างในการจำหน่ายหนี้สูญตามหลักการบัญชี
กับหลักเกณฑ์ทางภาษีอากร**

DIFFERENTIAL OF WRITE OFF A BAD DEBT AS ACCOUNTING
PRINCIPLES AND TAXATION CRITERIA

อรรวรรณ วานิชชีวะ¹ ดร.ภูษิต วงศ์หล่อสายชล²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความแตกต่างในการจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ตามมาตรฐานการบัญชีกับหลักเกณฑ์ทางภาษีอากรที่มีผลกระทบต่อบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล และเพื่อเป็นแนวทางของเจ้าหน้าที่บัญชีในการจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายภาษีอากร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เจ้าหน้าที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล จำนวน 7 คน และเจ้าหน้าที่สรรพากรที่กำกับดูแลผู้ประกอบการและตรวจสอบภาษีอากรบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi structured selection interview) นำมาวิเคราะห์เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ (Content Analysis) และใช้สถิติในการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) และเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ กฎหมาย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จากหน่วยงานต่างๆ

ผลการศึกษาพบว่าความแตกต่างในการจำหน่ายหนี้สูญตามมาตรฐานการบัญชีกับหลักเกณฑ์ทางภาษีอากร ทั้งลักษณะของหนี้ และวิธีการจำหน่ายหนี้สูญส่งผลกระทบต่อเจ้าหน้าที่บัญชี บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล และเจ้าหน้าที่

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต โครงการบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สำหรับผู้จัดการยุคใหม่ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

² อาจารย์พิเศษ โครงการบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสำหรับผู้จัดการยุคใหม่ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

สรรพากร ผลกระทบได้แก่ การทำงานและค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น ความยุ่งยากในการปฏิบัติ การสะท้อนฐานะทางการเงินและผู้ใช้งบการเงินของบริษัท ในทางบัญชีเมื่อเจ้าหนี้ได้ติดตามหนี้จนถึงที่สุดแล้วแต่ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้จะถือเป็นรายจ่ายที่หักออกจากรายได้ในรอบระยะเวลาบัญชีที่เกิดหนี้สูญขึ้น แต่ทางภาษีอากรหนี้นั้นจะเป็นรายจ่ายในรอบระยะเวลาบัญชีนั้นได้จะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการที่กำหนดโดยกฎกระทรวงฉบับที่ 186 (พ.ศ.2534) ที่ออกตามความในมาตรา 65 ทวิ (9) แห่งประมวลรัษฎากรอย่างเคร่งครัด เพราะถ้าผู้ทำบัญชีไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายภาษีอากรที่กำหนดไว้แล้ว การยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้นิติบุคคล (ภ.ง.ด.50) ของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ผู้ทำบัญชีจะต้องปรับปรุงรายจ่ายหนี้สูญทางบัญชีให้เป็นรายได้ในการคำนวณกำไรสุทธิทางภาษีอากร

การศึกษาความแตกต่างในเรื่องการจำหน่ายหนี้สูญตามหลักการบัญชีและหลักเกณฑ์ทางภาษีอากรมีประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่บัญชี ผู้บริหาร หรือเจ้าหน้าที่สรรพากร ในการพิจารณาเพื่อสามารถนำหนี้สูญมาเป็นรายจ่ายทางภาษีได้ และข้อเสนอแนะวิธีการปฏิบัติเพื่อประหยัดเวลา ความสะดวกในการจำหน่ายหนี้สูญ เพื่อความถูกต้องในการยื่นแบบเพื่อคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคล ป้องกันถูกเรียกตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่สรรพากรแล้วมีภาษีที่ชำระเพิ่มขึ้นพร้อมเงินเพิ่มย้อนหลัง

คำสำคัญ มาตรฐานการบัญชี กฎกระทรวง หนี้สงสัยจะสูญ หนี้สูญ

ABSTRACT

This research has objective to study differential of write off a bad debt as accounting principle and taxation criteria, has influenced with company or juristic person partnership. Moreover, as method of accountant in write off a bad debt from accounts receivable as criteria of taxation law. Sample group of this research is accountant of company of juristic person partnership for 7 persons and revenue officer was supervise entrepreneur and audit company tax or juristic person

partnership for 10 persons. Tools of this research is semi structured selection interview, specific sample group correspondence and descriptive analysis and collection data from same way or similar and leading as content analysis.

Result of study found that differential of write off a bad debt as accounting standard and taxation criteria for debt and method of write off, effect to accountant officer, company or juristic person partnership and revenue officer. Effect to officers is working and more expense, difficult to performance, reflex to financial position and financial statement user of company. In accounting when creditor has follow up debt to the last but debtor is not pay a debt regarded as deduction expense from income for accounting cycle and must compliance as principle, condition and method was determined by Ministerial Regulations, volume 186 (1991), issued by statement in section 65 bis (9) of Revenue Code is strictly. Because if accountant not following criteria of taxation law was defined and application juristic person tax income from (P.N.D. 50) of company or juristic person partnership, accountant must improve expense of bad debt is income for calculation net profit of tax.

Key words: Accounting Standards, Ministerial regulations, Doubtful debts, Bad debts

ความสำคัญและความเป็นมา

การประกอบธุรกิจการขายสินค้าหรือให้บริการ กิจการมักจะมีการให้เครดิตหรือให้สินเชื่อแก่ลูกค้าในการจ่ายชำระค่าสินค้าหรือบริการ เพราะถ้าขายสินค้าหรือบริการเป็นเงินสดเพียงอย่างเดียวอาจไม่สามารถรักษากลุ่มลูกค้าและรายได้ของกิจการไว้ได้ เนื่องจากปัจจุบันมีคู่แข่งทางการตลาดมากขึ้น ถึงแม้บางธุรกิจจะมีการวิเคราะห์ลูกหนี้ถึงความสามารถในการชำระหนี้ แต่ก็ไม่อาจทราบได้ว่าเมื่อครบกำหนดแล้ว ลูกหนี้จะมาชำระหนี้ให้แก่กิจการได้อย่างครบถ้วน ดังนั้นมาตรฐานการบัญชีจึงได้มีแนวทางให้กิจการประมาณการจำนวนหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้ขึ้นจำนวนหนึ่งกันไว้เป็นค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเพื่อเป็นบัญชีปรับมูลค่าหักลดยอด

บัญชีลูกหนี้ เพื่อให้ลูกหนี้แสดงมูลค่าสุทธิที่ใกล้เคียงกับมูลค่าความเป็นจริง และเมื่อกิจการได้ติดตามทวงถามจนถึงที่สุดแล้วลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ กิจการก็จะตัดหนี้นั้นเป็นหนี้สูญ ซึ่งเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรขาดทุนสุทธิทางบัญชี แต่ในทางภาษีอากรหนี้สูญที่จะนำไปเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีได้ ก็ต่อเมื่อกิจการได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขของกฎหมายภาษีอากรอย่างเคร่งครัดไม่เช่นนั้นแล้วในการคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคล กิจการต้องบวกกลับรายจ่ายหนี้สูญทางบัญชีไปเป็นรายได้ในทางภาษีอากร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ตามมาตรฐานการบัญชีที่แตกต่างกันกับหลักเกณฑ์ทางภาษีอากร
2. เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดจากความแตกต่างกันในการจำหน่ายหนี้สูญตามหลักการบัญชีกับหลักเกณฑ์ของกฎหมายภาษีอากร
3. เพื่อเป็นแนวทางของเจ้าหน้าที่บัญชีในการจำหน่ายหนี้สูญให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายภาษีอากร ป้องกันผลกระทบในการปรับปรุงการคำนวณกำไรสุทธิทางภาษีใหม่จนทำให้ต้องเสียภาษีเพิ่มเติม

สมมติฐานของการวิจัย

เจ้าหน้าที่บัญชีจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ตามมาตรฐานการบัญชีแตกต่างจากเจ้าหน้าที่กรมสรรพากรที่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายภาษีอากร ส่งผลกระทบให้กำไรหรือขาดทุนสุทธิทางบัญชีกับทางภาษีอากรมีความแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 คือ ตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 101 และส่วนที่ 2 หลักเกณฑ์ทางภาษีอากรตามเงื่อนไข และวิธีการที่กำหนดโดยกฎกระทรวงฉบับที่ 186 (พ.ศ.2534) ที่ออกตามความในมาตรา 65 ทวิ (9) แห่งประมวลรัษฎากร และศึกษาเฉพาะที่

เกี่ยวกับบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ไม่รวมถึงสถาบันการเงิน บริษัทเงินทุน บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ และทำการศึกษาเฉพาะการจำหน่ายหนี้สูญที่เกี่ยวกับการคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลเท่านั้น ไม่รวมการจำหน่ายหนี้สูญที่เกี่ยวกับการคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่ม

2. ขอบเขตด้านประชากรศาสตร์

ประชากรที่ทำการศึกษาในครั้งนี้คือเจ้าหน้าที่สรรพากรที่มีประสบการณ์การทำงานด้านการกำกับดูแลและตรวจสอบภาษีอากรในตำแหน่งนักตรวจสอบภาษีไม่น้อยกว่า 6 ปี และเจ้าหน้าที่บัญชีของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ที่มีประสบการณ์ในการทำงานด้านบัญชีมาไม่น้อยกว่า 5 ปี ในตำแหน่งพนักงานบัญชี หัวหน้าแผนกบัญชี หรือผู้สอบบัญชีรับอนุญาต รวมทั้งสิ้น 17 คน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เจ้าหน้าที่บัญชีเข้าใจถึงความแตกต่างในการจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ ตามมาตรฐานการบัญชีกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขทางภาษีอากร
2. บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล จำหน่ายหนี้สูญของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายภาษีอากร เพื่อป้องกันผลกระทบที่เกิดจากการการปรับปรุงรายการในการคำนวณกำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิทางภาษีอากรใหม่
3. เจ้าหน้าที่ของกรมสรรพากรสามารถใช้เป็นแนวทางในการให้คำปรึกษาแก่ผู้เสียภาษี เพื่อให้ผู้เสียภาษีมีความเข้าใจและจำหน่ายหนี้สูญให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์กฎหมายภาษีอากร

วิธีดำเนินงานวิจัย

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 คือเจ้าหน้าที่สรรพากรในสังกัดสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 2 สำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 3 ที่ทำหน้าที่กำกับดูแลผู้เสียภาษีประเภทบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล จำนวน 10 คน และกลุ่มที่ 2 คือเจ้าหน้าที่บัญชีที่ทำบัญชีให้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล จำนวน 7 คน ในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง เจ้าหน้าที่

สรรพากรต้องปฏิบัติงานกำกับดูแลผู้ประกอบการและตรวจสอบภาษีอากร ในตำแหน่งนักตรวจสอบภาษีไม่น้อยกว่า 6 ปี สำหรับเจ้าหน้าที่บัญชีของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ต้องมีประสบการณ์ในการทำงานด้านบัญชีมาไม่น้อยกว่า 5 ปี ในตำแหน่งพนักงานบัญชี หัวหน้าแผนกบัญชี ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชี หรือผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

วิธีการเก็บข้อมูล

การศึกษารั้งนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการสัมภาษณ์แล้วนำมาเสนอข้อมูลการวิเคราะห์ห่อภิปรายผลในเชิงคุณภาพ (Content Analysis) และการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ขั้นตอนการศึกษาดังนี้

1. การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi structured selection interview) ทำการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สรรพากรที่กำกับดูแลผู้ประกอบการและตรวจสอบภาษีอากร และเจ้าหน้าที่บัญชีของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล

2. การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือวิชาการ วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ สื่อ สิ่งพิมพ์ ตำรา เอกสารทางราชการ ข้อกำหนด กฎหมาย และข้อมูลออนไลน์ จากหน่วยงานต่างๆ

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดทฤษฎี

1.1) แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชี

มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 101 เรื่อง หนี้สงสัยจะสูญ และหนี้สูญ ได้มีการเปลี่ยนแปลงเลขระบุนับมาตรฐานจากมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 11 เป็น มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 101 โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาสาระแต่อย่างใด ในมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ ได้วางแนวปฏิบัติในเรื่องการประมาณการหนี้สงสัยจะสูญและหนี้สูญให้เจ้าหน้าที่บัญชีได้ยึดถือปฏิบัติ โดยกล่าวไว้ว่าในสภาพความเป็นจริงแม้ลูกหนี้ส่วนใหญ่จะชำระหนี้เมื่อถึงกำหนด และในทางปฏิบัติแล้วกิจการไม่สามารถระบุได้แน่ชัดว่าลูกหนี้รายใดจะไม่ชำระหนี้จนกว่าจะครบกำหนดชำระหนี้ ดังนั้นกิจการควร

มีการตั้งประมาณการหนี้สงสัยจะสูญในบัญชีและตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเพื่อเป็นบัญชีปรับมูลค่าลูกหนี้ที่คาดว่าจะได้รับจริง เพื่อให้งบการเงินแสดงมูลค่าลูกหนี้สุทธิที่ใกล้เคียงความเป็นจริง ตามหลักการบัญชีวิธีการตั้งประมาณการหนี้สงสัยจะสูญที่เป็นที่นิยมมี 3 วิธีคือ 1) วิธีประมาณโดยการคำนวณเป็นร้อยละของยอดขาย 2) วิธีประมาณโดยคำนวณเป็นร้อยละของยอดลูกหนี้ 3) คำนวณโดยพิจารณาลูกหนี้แต่ละราย โดยบันทึกบัญชี เดบิต หนี้สงสัยจะสูญ เครดิต ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ซึ่งเป็นบัญชีค่าใช้จ่ายในงบการเงินของกิจการ และเมื่อกิจการได้ติดตามทวงถามหนี้จากลูกหนี้จนถึงที่สุดแล้ว ลูกหนี้ก็ยังไม่ชำระ ถ้ากิจการได้ดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดแล้วกิจการก็สามารถตัดจำหน่ายเป็นหนี้สูญและเป็นรายจ่ายในทางภาษีอากรได้ แต่ถ้ายังปฏิบัติไม่ครบหลักเกณฑ์ทางภาษีอากร ก็เป็นรายจ่ายทางกฎหมายภาษีอากรไม่ได้ กิจการก็ต้องบวกกลับรายจ่ายหนี้สูญทางบัญชีเป็นรายได้ในกำนวนกำไรสุทธิทางภาษีอากร

1.2) แนวคิดเกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากร ตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงฉบับที่ 186 (พ.ศ.2534)

ประมวลรัษฎากรได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลไว้ในมาตรา 65 ว่า “เงินได้ที่ต้องเสียภาษีตามความในส่วนนี้ คือกำไรสุทธิซึ่งคำนวณจากรายได้จากกิจการ หรือเนื่องจากกิจการที่กระทำในรอบระยะเวลาบัญชีหักด้วยรายจ่ายตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในมาตรา 65 ทวิ และมาตรา 65 ตริ และมาตรา 65 ทวิ (9) แห่งประมวลรัษฎากร ได้กำหนดเงื่อนไขในการคำนวณกำไรสุทธิและขาดทุนสุทธิไว้ คือ การจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ จะกระทำได้ต่อเมื่อเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ.2534) แต่ถ้าได้รับชำระหนี้ในรอบระยะเวลาบัญชีใดให้นำมาคำนวณเป็นรายได้ในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น หนี้สูญรายใดได้นำมาคำนวณเป็นรายได้แล้ว หากได้รับชำระในภายหลังก็มีให้นำมาคำนวณเป็นรายได้อีก” และในกฎกระทรวงฉบับที่ 186 (พ.ศ. 2534) ได้กำหนดลักษณะนี้จะต้องเข้าหลักเกณฑ์ 2 ประการ 1) ต้องเป็นหนี้จากการประกอบกิจการหรือเนื่องจากการประกอบกิจการ

หรือหนี้ที่ไ้รวมเป็นเงินได้ในการคำนวณกำไรสุทธิ 2) ต้องเป็นหนี้ที่ยังไม่ขาดอายุ ความและมีหลักฐาน โดยชัดเจนที่สามารถฟ้องร้องลูกหนี้ได้ และได้กำหนดวิธีการ จำหน่ายหนี้สูญตามจำนวนวงเงินที่ลูกหนี้แต่ละรายเป็นหนี้โดยกำหนดจำนวนวงเงิน ไว้ 3 ระดับ คือ

ระดับที่ 1 ลูกหนี้ที่เป็นหนี้มีจำนวนเกิน 500,000 บาท

ระดับที่ 2 ลูกหนี้ที่เป็นหนี้มีจำนวนไม่เกิน 500,000 บาท

ระดับที่ 3 ลูกหนี้ที่เป็นหนี้มีจำนวนไม่เกิน 100,000 บาท

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องความแตกต่างในการจำหน่ายหนี้สูญตามมาตรฐานการบัญชี กับหลักเกณฑ์ทางภาษีอากร ผลการศึกษานี้มีความคล้ายคลึงกับเรื่องการศึกษาการ เปรียบเทียบการจัดทำบัญชีตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปกับหลักเกณฑ์ทางภาษี อากร พบว่า โดยทั่วไปถ้าไม่มีเงื่อนไขที่กำหนดไว้เป็นกรณีพิเศษ การบันทึกรายการ ตามหลักเกณฑ์ทางภาษีอากร จะใช้หลักการเดียวกับการบันทึกตามหลักการบัญชีที่ รับรองทั่วไป จะมีบางรายการเท่านั้นที่หลักเกณฑ์ทางภาษีอากรได้กำหนดเงื่อนไข การคำนวณไว้เป็นการเฉพาะ ได้แก่ หลักเกณฑ์ในการตีราคาสินทรัพย์และหนี้สิน เงื่อนไขด้านรายได้ และเงื่อนไขด้านรายจ่ายบางกรณี เช่น เงื่อนไขหนี้สูญ ซึ่งกิจการ ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดในกฎหมายภาษีอากร จึงจะสามารถ นำมาถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรขาดทุนสุทธิเพื่อเสียภาษีได้ทั้งนี้เพื่อ ประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีและเพื่อความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษี (กาญจน์กนก เพิ่มสันติธรรม, 2544) และสอดคล้องกับผลการศึกษาเรื่องปัญหาการจำหน่ายหนี้สูญ ตามกฎหมายไทย ข้อแตกต่างระหว่างการจัดจำหน่ายหนี้สูญทางภาษีอากรและทางบัญชี และการปรับปรุงกำไรสุทธิเกี่ยวกับหนี้สูญเพื่อเสียภาษีอากร เกิดจากวัตถุประสงค์ที่ แตกต่างกัน ซึ่งวัตถุประสงค์ของหลักบัญชีการเงินมุ่งเน้นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับ ฐานะการเงินที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด ผลการดำเนินงาน และการ เปลี่ยนแปลงฐานะทางการเงินของกิจการ โดยมุ่งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ใช้งบ การเงินทุกประเภทเพื่อนำไปใช้ในการประกอบการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ ส่วน วัตถุประสงค์ของบัญชีภาษีอากรมุ่งเน้นการปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของ

กฎหมายภาษีอากรเพื่อคำนวณจำนวนภาษีอากรที่ต้องเสียให้ถูกต้องครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด และหลีกเลี่ยงโทษจากการปฏิบัติไม่ถูกต้อง เช่น เบี้ยปรับ เงินเพิ่ม และโทษทางอาญา เป็นต้น (สุจิตรา คีรี, 2555)

ผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

กลุ่มตัวอย่างของการสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่บัญชีทั้งหมดเป็นเพศหญิง และจบการศึกษาระดับปริญญาตรี ระดับตำแหน่งเจ้าหน้าที่บัญชีส่วนใหญ่ทำงานในตำแหน่งผู้จัดการ/ผู้อำนวยการแผนกบัญชี คิดเป็นร้อยละ 57.14 ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ร้อยละ 42.86 มีอายุระหว่าง 25-34 ปี ในขณะที่เจ้าหน้าที่สรรพากรเป็นเพศหญิง ร้อยละ 80 ระดับการศึกษาจบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 70 ส่วนใหญ่ร้อยละ 80 ทำงานในตำแหน่งนักตรวจสอบภาษีชำนาญการ มีประสบการณ์การทำงาน 10 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 64.71) และร้อยละ 60 มีอายุ 45 ปีขึ้นไป

1. ผลการวิจัย

1.1) ความแตกต่างในการจำหน่ายหนี้สูญของบริษัทตามมาตรฐานการบัญชี กับกฎหมายภาษีอากรของกรมสรรพากร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าการจำหน่ายหนี้สูญตามมาตรฐานการบัญชีมีความแตกต่างจากหลักเกณฑ์ทางภาษีอากร คือในทางบัญชีเมื่อกิจการได้ทวงถามลูกหนี้จนถึงที่สุดแล้ว คาดหมายแน่นอนว่ากิจการจะไม่ได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้ อาจเป็นการสมควรที่กิจการจะตัดจำหน่ายลูกหนี้เป็นสูญ เพื่อให้งบการเงินแสดงฐานะของสินทรัพย์ที่แท้จริง แต่ทางภาษีอากร การจำหน่ายหนี้สูญเป็นรายจ่ายในการหักออกจากรายได้ในการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้นิติบุคคลนั้น ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข ตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ 186 (พ.ศ.2534) ที่มีลักษณะแห่งหนี้ จำนวนหนี้ ขั้นตอน และวิธีการที่แตกต่างกันตามลักษณะของจำนวนหนี้ นั้นๆ ดังตารางที่ 1 และวิธีดำเนินการจำหน่ายหนี้สูญแยกตามจำนวนหนี้ ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 1 ความแตกต่างของหนี้สูญตามหลักบัญชีและภาษีอากร

หลักการบัญชี	หลักการทางภาษีอากร
<p>1. ลักษณะของรายการ</p> <p>หนี้สูญ หมายถึงลูกหนี้ที่ได้ติดตามทวงถามจนถึงที่สุดแล้ว แต่ไม่ได้รับชำระหนี้ และได้ตัดจำหน่ายออกจากบัญชี</p>	<p>ลักษณะของรายการ</p> <p>1) ต้องเป็นหนี้จากการประกอบกิจการ หรือเนื่องจากการประกอบกิจการ หรือหนี้ที่ได้อบรมเป็นเงินได้ในการคำนวณกำไรสุทธิ ทั้งนี้ไม่รวมถึงหนี้ที่ผู้เป็นหรือเคยเป็นกรรมการหรือหุ้นส่วนผู้จัดการเป็นลูกหนี้ไม่ว่าหนี้จะเกิดขึ้นก่อนหรือในขณะที่ผู้เป็นกรรมการหรือหุ้นส่วนผู้จัดการ</p> <p>2) ต้องเป็นหนี้ที่ยังไม่ขาดอายุความและมีหลักฐานโดยชัดเจนที่สามารถฟ้องร้องลูกหนี้ได้</p>
<p>2. รายจ่ายจากการจำหน่ายหนี้สูญ</p> <p>เมื่อมีการทวงถามหนี้จากลูกหนี้จนถึงที่สุดแล้ว กิจการไม่ได้รับชำระ</p>	<p>รายจ่ายจากการจำหน่ายหนี้สูญ</p> <p>ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข วิธีการที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ. 2534)</p>

ตารางที่ 2 วิธีการดำเนินการจำหน่ายหนี้สูญแยกตามจำนวนหนี้

จำนวนหนี้	วิธีการติดตามทวงถาม	การฟ้องร้องในคดีแพ่ง	การฟ้องร้องในคดีล้มละลาย
ลูกหนี้มีจำนวนไม่เกิน 100,000 บาท	ติดตามทวงถามให้ชำระหนี้ตามสมควรแก่กรณี โดยมีหลักฐานการติดตามทวงถามอย่างชัดเจนและไม่ได้	ไม่ต้องดำเนินการฟ้องร้องคดีเมื่อมีหลักฐานการติดตามทวงถามให้ชำระหนี้ตามสมควรแก่กรณีแล้ว แต่ไม่ได้รับชำระหนี้และหากมีการฟ้องลูกหนี้จะต้องเสียค่าใช้จ่ายไม่คุ้มกับหนี้ที่ได้รับชำระ	

<p>ลูกหนี้มีจำนวนไม่เกิน 500,000 บาท</p>	<p>รับชำระหนี้ โดยปรากฏว่า (1) ลูกหนี้ถึงแก่ความตาย สาบสูญ หรือมีหลักฐานว่าหายสาบสูญไป และไม่มีทรัพย์สินใดๆ จะชำระหนี้ได้</p> <p>(2) ลูกหนี้เลิกกิจการและมีหนี้ของเจ้าหนี้</p>	<p>กรณีเจ้าหนี้ได้ยื่นฟ้องลูกหนี้ในคดีแพ่ง หรือเจ้าหนี้ได้ยื่นคำเจ้ลี่ยหนี้ในคดีที่ลูกหนี้ถูกเจ้าหนี้อื่นฟ้องในคดีแพ่งและศาลได้มีคำสั่งรับฟ้องแล้ว</p> <p>หุ้นส่วนผู้จัดการของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลผู้เป็นเจ้าหนี้ต้องมีคำสั่งอนุมัติให้จำหน่ายเป็นหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ภายใน 30 วันนับแต่วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีนั้น</p>	<p>เมื่อเจ้าหนี้ได้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลายหรือเจ้าหนี้ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีที่ลูกหนี้ถูกเจ้าหนี้อื่นฟ้องในคดีล้มละลาย และศาลได้มีคำสั่งรับคำฟ้องนั้นแล้ว</p>
<p>ลูกหนี้มีจำนวนเกิน 500,000 บาท</p>	<p>รายอื่นมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้ที่อยู่ในลำดับก่อนเป็นจำนวนมากกว่าทรัพย์สินของลูกหนี้</p>	<p>เจ้าหนี้ได้ดำเนินการฟ้องลูกหนี้ในคดีแพ่งหรือได้ยื่นคำขอเจ้ลี่ยหนี้ในคดีที่ลูกหนี้ถูกเจ้าหนี้อื่นฟ้องในคดีแพ่ง และได้มีคำสั่งบังคับหรือคำสั่งของศาลแล้วแต่ลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินใด ๆ จะชำระหนี้ได้</p>	<p>เจ้าหนี้ได้ดำเนินการฟ้องลูกหนี้ในคดีล้มละลายหรือได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีที่ลูกหนี้ถูกเจ้าหนี้อื่นฟ้องในคดีล้มละลาย และได้มีการประนอมหนี้กับลูกหนี้โดยศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยกับการประนอมหนี้ นั้น หรือลูกหนี้ถูกศาลพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลาย และได้มีการแบ่งทรัพย์สินของลูกหนี้ครั้งแรกแล้ว</p>

1.3) ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากความแตกต่างในการจำหน่ายหนี้สูญระหว่าง

มาตรฐานการบัญชีกับกฎหมายภาษีอากร

ปัญหาความแตกต่างจากการจำหน่ายหนี้สูญ ส่งผลกระทบต่อเจ้าหนี้ที่บัญชีบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล เจ้าหนี้ที่สรรพากร ในด้านต่างๆ และเจ้าหนี้ที่บัญชี ร้อยละ 57.14 ไม่เห็นด้วยกับการบวกลับหนี้สูญที่เป็นรายจ่ายทางบัญชีเป็นรายได้ตามกฎหมายภาษีอากร เนื่องจากส่งผลกระทบหลายด้าน

ด้านการปฏิบัติ เมื่อกิจการไม่สามารถตัดจำหน่ายหนี้สูญตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายภาษีอากรได้ กิจการต้องบวกกลับรายจ่ายไปเป็นรายได้ในการยื่นแบบแสดงภาษีเงินได้นิติบุคคล(ภ.ง.ด.50) ส่งผลให้กำไรสุทธิทางภาษีจะมากกว่าทางบัญชี และกรณีกิจการสามารถตัดจำหน่ายหนี้สูญได้ตามหลักเกณฑ์กฎหมายภาษีอากร ต้องเร่งดำเนินการให้กรรมการหรือหุ้นส่วนผู้จัดการอนุมัติภายใน 30 วันนับแต่วันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชี เพราะมิฉะนั้นแล้วจะไม่สามารถถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณในการยื่นแบบภาษีอากรได้ ส่วนเจ้าหน้าที่สรรพากรต้องกำกับดูแลการยื่นแบบแสดงรายการภาษีอากรของบริษัทอย่างใกล้ชิดเพื่อป้องกันการบันทึกบัญชีรายจ่ายหนี้สูญที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ภาษีอากร แล้วทำให้กำไรสุทธิลดลงส่งผลกระทบต่อภาษีที่ชำระก็ลดลงตามไปด้วย

ด้านงบการเงิน งบการเงินจะไม่สะท้อนฐานะทางการเงินของกิจการใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด ทำให้เกิดความสับสนต่อผู้ใช้งบการเงิน ผู้มีส่วนได้เสีย นักลงทุน และบุคคลภายนอก

ด้านวิธีการพิจารณา ในการตั้งหนี้สงสัยจะสูญกิจการพิจารณาจากลูกหนี้ทันทีที่มีข้อบ่งชี้ว่ากิจการจะไม่ได้รับชำระเงินจากลูกหนี้ เจ้าหน้าที่สรรพากรพิจารณาตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการที่กำหนดโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ.2534) ที่ออกตามความในมาตรา 65 ทวิ (9) แห่งประมวลรัษฎากร

ด้านค่าใช้จ่าย 1) เจ้าหน้าที่บัญชีมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นกรณีมีการถูกเรียกตรวจสอบ 2) กรณีมีการถูกเรียกตรวจสอบ บริษัทมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นจากการต้องยื่นแบบแสดงรายการเพื่อชำระภาษีและเงินเพิ่ม 3) หนี้ที่กิจการเรียกเก็บไม่ได้ ทำให้กิจการต้องเสียผลประโยชน์ เนื่องจากทางบัญชีได้บันทึกต้นทุนและได้บันทึกบัญชีรายได้นำส่งภาษีอากรไว้แล้ว แต่ไม่สามารถตัดจำหน่ายหนี้สูญเป็นค่าใช้จ่ายได้ และถ้าจำนวนหนี้มีมากต้องมีการฟ้องร้องคดีกว่าศาล จะตัดสินจนถึงที่สุด อาจต้องมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีจำนวนมาก

แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้จะมีผลกระทบหลายด้าน ในการจำหน่ายหนี้สูญ เจ้าหน้าที่บัญชีก็ต้องศึกษาวิธีการ และเงื่อนไข และถือปฏิบัติให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ทางภาษีอากร เพื่อมิให้มีผลกระทบต่อตนเองและกิจการ

1.4) การดำเนินการและแนวทางแก้ไขผลกระทบที่เกิดขึ้นจากความแตกต่างในการจำหน่ายหนี้สูญ

ในการจำหน่ายหนี้สูญบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลควรปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายภาษีอากร เพื่อป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ประเด็นคือถ้ามีการตัดจำหน่ายหนี้สูญในทางบัญชี และตรวจสอบแล้วพบว่าปฏิบัติไม่ครบตามหลักเกณฑ์เงื่อนไข วิธีการที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ฉบับที่ 186 (พ.ศ.2534) ควรบอกกลับรายจ่ายหนี้สูญไปเป็นรายได้ในรายการคำนวณกำไรสุทธิในยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้นิติบุคคลเพื่อป้องกันการถูกเรียกเก็บภาษีย้อนหลัง และเจ้าหน้าที่สรรพากรต้องคอยกำกับดูแลกิจการที่อยู่ในการกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อป้องกันการตัดจำหน่ายหนี้สูญที่ไม่เป็นไปตามหลักกฎหมายภาษีอากร และป้องกันผู้เสียภาษีหลีกเลี่ยงการเสียภาษีอากร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

การจำหน่ายหนี้สูญตามมาตรฐานการบัญชีมีความแตกต่างจากหลักเกณฑ์ทางภาษีอากรทั้งลักษณะแห่งหนี้ ขั้นตอน และวิธีการพิจารณา ซึ่งส่งผลกระทบต่อเจ้าหน้าที่บัญชี บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล และเจ้าหน้าที่สรรพากร ดังนั้นเจ้าหน้าที่บัญชีของบริษัทหรือนิติบุคคลควรมีการศึกษาข้อหารือ และคำพิพากษาของศาลในกรณีต่างๆ เพิ่มเติมเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ทางภาษีอากร และกรมสรรพากรควรมีการอบรมความรู้เพิ่มเติมแก่เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรเพื่อจะได้ให้คำปรึกษาและแนะนำแก่ผู้เสียภาษีอากรต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผู้วิจัยควรมีการศึกษาเพิ่มเติมสำหรับการค้นคว้าข้อมูล ทบทวนตำรา หนังสือที่หลากหลายมากขึ้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน ครบถ้วน

2.2 ควรมีการเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่บัญชีที่ทำบัญชีในประเภทธุรกิจที่แตกต่างกันเพิ่มขึ้น สำหรับเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ลูกค้านี้ วิธีการควบคุมและติดตามหนี้ เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่ดำเนินธุรกิจ และควรมีการเก็บข้อมูล

ประสบการณ์จากการกำกับดูแลกิจการของเจ้าหน้าที่สรรพากรต่างเขตพื้นที่ใน กรุงเทพมหานคร เพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มมากขึ้น และมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ได้สนใจศึกษาต่อไป

บรรณานุกรม

กาญจนกนก เพิ่มสันติธรรม. “การเปรียบเทียบหลักการจัดทำบัญชีตาม

หลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปกับหลักเกณฑ์ทางภาษีอากรของนิติบุคคล.”

รายงานการศึกษาการค้นคว้าแบบอิสระบัญชีมหาบัณฑิต,

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544.

กัมปนาท บุญรอด. “จำหน่ายหนี้สูญให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์.” *สรรพากรสาส์น*, (2552, พฤษภาคม): 16-62.

จิรนนท์ คาราสุริยงค์. “การศึกษานโยบายบัญชีหนี้สงสัยจะสูญและหนี้สูญของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.”

รายงานการศึกษาการค้นคว้าแบบอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต,

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2546.

ชนิดา อารยะรังสฤษฎ์. “ปัญหาการจำหน่ายหนี้สูญในการเสียภาษีเงินได้ตามประมวลรัษฎากร.” *วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 2552.

ไพจิตร โรจนวานิช, ชุมพร เสนไสย และสาโรช ทองประคำ.

คำอธิบายประมวลรัษฎากร ภาษีกรมสรรพากร กรมสรรพากร.

กรุงเทพฯ : บริษัท สามเจริญพาณิชย์ (กรุงเทพ) จำกัด, 2553.

วาทีณี ศรีบัวรอด. “ปัญหาภาษีเงินได้เกี่ยวกับการจำหน่ายหนี้สูญในกรณีล้มละลาย.”

วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2550.

สมเดช โรจน์คูรีเสถียร และคณะ. **รายได้และค่าใช้จ่าย ความแตกต่าง**

ของหลักบัญชีกับหลักภาษีอากรที่ต้องปรับปรุงกำไรสุทธิ.

กรุงเทพฯ: ธรรมนิติ, 2551.

สาธิต ผ่องรัชฎญา, ชุมพร เสนไสย และสาโรช ทองประจำ. **รู้ทันมาตรฐาน**

การบัญชี วิธีคำนวณกำไรสุทธิ เพื่อเสียภาษีอย่างถูกต้อง.

กรุงเทพฯ: บริษัท ชวนพิมพ์ 50 จำกัด, 2552.

สุจิตรา กิรี. **“ปัญหาการจำหน่ายหนี้สูญตามกฎหมายไทย.”** วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์

มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2555.

อมรศักดิ์ พงศ์พิศุดม. **การบัญชีภาษีอากรชั้นสูง.** กรุงเทพฯ:

บริษัท ชวนพิมพ์ 50 จำกัด, 2553.

กฎกระทรวงฉบับที่ 186(พ.ศ.2534) กุมภาพันธ์ 2556 เวลา 21.10 น.

(Online) Available

<http://www.rd.go.th/publish/2483.0.html>

ตัดหนี้สูญอย่างไรให้เป็นประโยชน์แก่กิจการ กุมภาพันธ์ 2556 เวลา 10.12 น.

(Online) Available

http://siam.edu/saimedu_thai_mainpage/image/.../2550_bus14.doc

มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 101 เรื่องหนี้สงสัยจะสูญ และหนี้สูญ.

กุมภาพันธ์ 2556 เวลา 21.15 น. (Online) Available

http://www.fap.or.th/files/st_accounting/101_web.pdf